

Pedagogische Wetenschappen

2013-2014

Docent: Stephanie Rap

Werkgroep: 10

Cursus naam: Bachelor Thesis

Cursus code: 200600042

Datum: 18-06-2014

Sanna Dijkhuizen, 3672468

Claasje van Haagen, 3767914

Puck Prevaes, 3648680

Imke Visser, 3792056

Samenvatting

In dit onderzoek is gekeken naar de participatie van jeugdigen in hun eigen straf proces. De hoofdvraag luidt: *'In hoeverre bepaalt de benadering van de verschillende betrokkenen naar de jeugdige tijdens een TRIP-zitting, de participatie van de jeugdige in zijn eigen proces?'*. Er wordt antwoord gegeven op deze vraag door te kijken naar vier deelonderwerpen, namelijk: (1) in welke mate de communicatie en (2) de houding van de parketsecretaris van invloed zijn op de participatie van de jeugdige, (3) de invloed van de ouders en (4) de invloed van de raadsman op de participatie van de jeugdige. Er is onderzoek gedaan door middel van observaties tijdens OM-zittingen in Breda (N=19) en Vlissingen (N=11). De communicatie en de houding van de parketsecretaris lijken invloed te hebben op de mate waarin de jeugdige participeert. Ook de raadsman speelt een rol binnen de spraakzaamheid van jeugdige verdachten. Ouders lijken vooral invloed te hebben op een meer boze, nerveuze of onverschillige houding van de jeugdige en minder op de spraakzaamheid. Naar aanleiding van de resultaten zijn diverse aanbevelingen voor de beroepspraktijk en het onderzoeksveld geformuleerd.

Kernwoorden: *Participatie, TRIP-zitting, communicatie, houding, ouders, raadsman.*

De Participatie van een Jeugdige Tijdens een TRIP-Zitting

Jeugdigen hebben zowel het recht om gehoord te worden, als het recht om zich vrij uit te drukken (Weijers & Rap, 2008). Deze passieve en actieve vorm van participatie wordt gewaarborgd binnen diverse internationale verdragen en aanbevelingen. Zo wordt in Beijing Rule 14 (UN, General Assembly, 1985) de eis gesteld dat de procedure zich voltrekt 'in een sfeer van begrip, die het voor de jongere mogelijk maakt in de procedure te participeren en zichzelf vrij uit te drukken [eigen vertaling]'. Verder wordt in artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (UN, General Assembly, 1989) bepaald dat jeugdigen het recht hebben om te worden gehoord, dat expliciet verwijst naar de positie van de jeugdige en het belang van het geven van een eigen stem aan hen. In General Comment 10 (UN, Committee on the Rights of the Child, 2007) wordt het recht om gehoord te worden verder uitgewerkt. Zo wordt hierin gesteld dat jeugdigen het recht hebben vrijelijk hun mening te uiten ten aanzien van alle zaken die hen aangaan. Benadrukt wordt 'de sfeer van begrip wat het kind toestaat te participeren en zichzelf vrij te uiten [eigen vertaling]'. In General Comment 12 (UN, Committee on the Rights of the Child, 2009) wordt dit verder aangescherpt. De jeugdige moet op de hoogte worden gesteld van de inhoud of de gevolgen van de opgelegde straf of maatregel, zodat hij goed geïnformeerd zijn mening kan formuleren. Jeugdigen moeten middels het voeren van een dialoog worden aangemoedigd hun visie op de zaak te geven en deze visie moet serieus genomen worden.

Binnen dit onderzoek wordt gekeken in hoeverre het recht op participatie van de jeugdige wordt gewaarborgd binnen een Transactie in Persoon [TRIP-zitting]. Een TRIP-zitting is een jeugdzitting die door het OM wordt afgedaan. Hierin wordt door een parketsecretaris (woordvoerder van de officier van justitie) uitspraak gedaan over het gepleegde feit. Als de jeugdige akkoord gaat met de aanbieding van de afdoening, is de zaak daarmee afgedaan. Weigert hij de straf/maatregel dan moet de jeugdige alsnog voor de kinderrechter verschijnen (Openbaar Ministerie, n.d.). Er wordt nader ingegaan op vier deelvragen ter ondersteuning van de volgende hoofdvraag: *'In hoeverre bepaalt de benadering van de verschillende betrokkenen naar de jeugdige tijdens een TRIP-zitting, de participatie van de jeugdige in zijn eigen proces?'*. De eerste deelvraag hierbij luidt: *'In hoeverre beïnvloedt de communicatie van de parketsecretaris richting de jeugdige verdachte, de participatie van de jeugdige in zijn eigen strafproces?'*. Vervolgens gaan we in op de tweede deelvraag: *'In welke mate beïnvloedt de houding van de parketsecretaris tijdens de zitting de participatie van de jeugdige in zijn eigen strafproces?'*. De derde deelvraag luidt: *'In welke mate beïnvloedt ouderlijke betrokkenheid de participatie van de jeugdige verdachte in zijn eigen strafproces?'*. De laatste deelvraag is als volgt: *'In hoeverre heeft de aanwezigheid van een raadsman invloed op de communicatie tussen de jeugdige en de parketsecretaris?'*. De theorie en

verwachtingen bij de gestelde deelvragen, worden nu achtereenvolgens besproken. Dit theoretisch deel is echter gevormd rondom de theorie over de kinderrechter, omdat onderzoek over TRIP-zittingen nog ontbreekt. Bij de kinderrechter gaat het om zwaardere delicten, terwijl jeugdigen die bij een TRIP-zitting moeten verschijnen, worden gestraft voor 'lichtere', maar vaker voorkomende delicten. Dit geeft het maatschappelijke en wetenschappelijke belang van deze bachelor thesis aan, omdat het een groot deel van jeugdige delinquenten beslaat.

Communicatie van de parketsecretaris met de jeugdige verdachte.

De competentie van jeugdigen om te kunnen participeren in een jeugdstrafzitting hangt af van bepaalde vaardigheden. Sommige vaardigheden, zoals cognitieve- en communicatieve vaardigheden, zijn bij adolescenten nog niet volledig ontwikkeld. Adolescenten hebben vaak nog geen adequaat begrip van een jeugdstrafzitting en de rol die zij daar zelf in hebben (Weijers, 2008a). Tevens blijkt dat delinquente jeugdigen vaak achter lopen in hun ontwikkeling (Weijers, 2008b). Dit blijkt uit het feit dat jeugdige verdachten vaak een laag IQ hebben (Grisso et al., 2003). Voor een goede participatie is het van belang dat de kinderrechter rekening houdt met het ontwikkelingsniveau van de jeugdige. Hij moet op een gepaste manier om kunnen gaan met dit niveau, de daarbij komende eventuele stoornissen, verstandelijke beperkingen en/of verschillende culturen (De Bruin, 2008).

Een andere factor die van invloed kan zijn op de communicatie van de rechter met de jeugdige is de setting. Grotere rechtszalen vormen een belemmering voor contact met de jeugdige. Kleine rechtszalen daarentegen bevorderen de communicatie met de jeugdige, doordat de fysieke en mentale afstand tussen rechter en jeugdige kleiner is (Rap & Weijers, 2011; Saywitz, Camparo, & Romanoff, 2010). Hoe kleiner deze afstand is, hoe minder jargon er door de rechter gebruikt lijkt te worden, wat bijdraagt aan de participatie van de jeugdige (Rap & Weijers, 2011). Uit onderzoek blijkt dat in de meeste rechtbanken tijdens de jeugdstrafzitting aan de lopende band jargon wordt gebruikt (De Blois, Lasaeur, Van der Linden, & Rayhi, 2010; Van Ham, Van der Kaaij, Prop, & Ridder, 2010). Dit staat de participatie van de jeugdige in de weg, aangezien deze zo geen idee heeft waar het tijdens de zitting over gaat. De meeste jeugdigen in een jeugdstrafzitting vallen in deze situaties stil en het komt zelden voor dat de jeugdigen vraagt of de rechter het kan uitleggen (De Blois et al., 2010; Liefwaard, Rap, & Weijers, 2011).

Volgens Rap en Weijers (2011) en Rap (2013) hebben rechters vaak moeite met het vinden van de juiste verhouding tussen de tijd dat ze zelf aan het woord zijn en de tijd dat ze het woord geven aan de jeugdige. De rechter blijkt hierin regelmatig zelf te lang aan het woord te zijn, wat zorgt voor een passievere participatie van de jeugdige. De tijd dat de kinderrechter praat en de tijd dat de jeugdige praat moet in balans zijn (Rap, 2013). Het doorvragen en stellen van open vragen kan een jeugdige stimuleren

meer te gaan vertellen en daarmee ervoor te zorgen dat deze langer aan het woord is (Delfos, 2011). Tevens moet de rechter uitleg geven over de gang van zaken en de functie van de aanwezige personen. Dit kan ervoor zorgen de jeugdige minder onzeker wordt en actiever gaat participeren (Delfos, 2011; Rap, 2013; Rap & Weijers, 2011).

Bovenstaande maakt duidelijk dat het van belang is dat een verdachte op een betekenisvolle manier kan participeren tijdens zijn jeugdstrafzittingen (De Bruin, 2008; Rap, 2013; Rap en Weijers, 2011). De verwachting behorende bij deze deelvraag is dat mede door de kleinere fysieke en mentale afstand dan die aanwezig is in grotere rechtzalen, er door de parketsecretaris uitleg zal worden gegeven over de rol van de aanwezigen en wat de jeugdige verdachte kan verwachten tijdens de TRIP-zitting erna. De taal van de parketsecretaris zal aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van de jeugdige, door middel van weinig jargon gebruik of, indien nodig, verduidelijking. Tot slot zal de parketsecretaris de jeugdige stimuleren voldoende aan het woord te zijn, doormiddel van het stellen van open vragen en te doorvragen waar noodzakelijk. Deze punten zouden moeten zorgen voor de jeugdige verdachte die op een betekenisvolle manier participeert binnen zijn TRIP-zitting.

Houding van de parketsecretaris.

Binnen het jeugdstrafrecht wordt ingezet op het voorkomen van herhaling van delinquent gedrag. Om dit te bereiken dient het proces consciëntieus en effectief te zijn, zodat de jeugdige de zitting als rechtvaardig ervaart. Binnen de literatuur wordt dit 'procedurele rechtvaardigheid' genoemd (Rap & Weijers, 2011). Een besluit wordt gezien als rechtvaardig wanneer de jeugdige het gevoel heeft met respect te worden behandeld (Archard & Skivenes, 2009; Fagan & Tyler, 2005; Spratt & Greene, 2010; Tyler, 2009; Tyler & Blader, 2003; Woolard, Harvell, & Graham, 2008). De beleving is dus niet alleen gebaseerd op de rechtvaardigheid van de uitkomst, maar ook door de manier waarop de jeugdige wordt behandeld (Murphy & Tyler, 2008).

Een betrokken houding binnen het jeugdstrafrecht wordt door Weijers (2004) omschreven als 'pedagogische betrokkenheid'. Pedagogiek zou ten grondslag moeten liggen aan jeugdstrafrecht. Binnen het proces moet er oog zijn voor het welzijn van de jeugdige. Dit betekent onder andere het volledig in acht nemen van de onvolledige ontwikkeling en hun verminderde capaciteit om verantwoordelijkheid te nemen (Steinberg, 2009; Weijers, 2004). De pedagogische inslag zit hem in de jeugdige doen beseffen wat de gevolgen zijn van zijn acties ten opzichte van het slachtoffer, de gemeenschap en hemzelf als moreel wezen (Weijers, 2004). Het is belangrijk om hierin schuld en schaamte van elkaar te onderscheiden. Schaamte heeft betrekking op iemands identiteit. Dit heeft een negatief effect op de participatie van jeugdige, omdat zij juist onzeker zijn over hun eigen identiteit en zich daarom eerder van het gesprek zullen afsluiten (Baldwin, Baldwin, & Ewald, 2006; Weijers & Rap, 2008). Bij schuld dient het te

gaan om concreet gedrag; daarbij moet de boodschap zijn dat schuld 'gecompenseerd' kan worden door een bepaalde taak goed uit te voeren of een straf uit te zitten (Weijers & Rap, 2008).

Deze 'pedagogische betrokkenheid' kan worden tewerkgesteld door in dialoog te gaan met de jeugdige. De dialoog kan de jeugdige helpen de emotionele en morele consequenties te erkennen van zijn daden (Weijers & Rap, 2008). Een dialogische aanpak impliceert zowel gedeelde onafhankelijkheid, als erkenning van en respect voor de visie van jeugdige (Fitzegard, Graham, Smith, & Tyler, 2009). Het is belangrijk een jeugdige de ruimte te geven om na te denken en te delen wat er in hen omgaat (Delfos, 2005). Dit vraagt om speciale vaardigheden, zoals bekend zijn met de context, aanpassen van de houding aan deze context en aandacht hebben voor het lezen en begrijpen van de jeugdige (Fitzegard et al., 2009). Daarbij is de houding die men aanneemt van groot belang. Delfos (2005) zegt hierover: "Goede communicatie met jongeren begint met de attitude die men aanneemt. Die houding moet er een zijn van respect en bescheidenheid" (p.24).

Uit eerder onderzoek blijkt dus dat het bij de participatie van de jeugdige van belang is dat hij of zij het gevoel heeft rechtvaardig behandeld te worden. De verwachting behorende bij deze deelvraag is dat de parketsecretaris een respectvolle houding heeft, in moreel dialoog gaat met de jeugdige en daarbij goede beheersing van gesprekstechnieken laat zien. Deze 'pedagogisch betrokken' houding zal ervoor zorgen dat de jeugdige actief participeert in zijn eigen strafproces.

Ouderlijke betrokkenheid en participatie van de jeugdige.

Ouders nemen tijdens het strafproces een tegenstrijdige rol in. Aan de ene kant worden ouders gezien als één van de oorzaken van het delict omdat in de regel verondersteld wordt dat ouders de wens, middelen en tijd hebben om het gedrag van hun kinderen te controleren (Bradshaw, Glaser, Calhoun, & Bates, 2006; Osher & Hunt, 2002). Aan de andere kant worden ouders gezien als een oplossing van het probleem, omdat ze door middel van monitoring en regels het kind kunnen sturen (Holden, 2009).

Ongeacht om welke reden de jeugdige berecht moet worden, zijn ouders van groot belang in alle fasen van het proces. Om ouders te betrekken bij het proces hebben zij informatie, training en ondersteuning in de verschillende fasen nodig (Osher & Hunt, 2002). Ondanks het belang van ouderlijke betrokkenheid bij het proces, worden zij hier vaak niet voldoende bij betrokken. Dit is onder andere te verklaren doordat er geen algemene manier omschreven is om ouders te betrekken bij het proces van hun kind (Harvell, Rodas, & Hendey, 2004). Hillian en Reitsma-Street (2003) deden onderzoek naar de participatie van ouders in het proces van hun kind. Ze vonden dat ouders voornamelijk deelnamen als hen vragen werd gesteld, maar dat zij niet actief deelnamen aan de discussies in de rechtszaal (Hillian & Reitsma-Street, 2003; Peterson-Badali &

Broeking, 2010; Varma, 2007).

Volgens Hepping, Weijers en Rap (2011) nemen ouders twee rollen aan tijdens het proces. Op de eerste plaats vervullen ouders een rol van informant over de sociale situatie thuis, hun kind en andere omstandigheden, zodat de jeugdige in zijn context beter begrepen kan worden (Hepping et al., 2011; Osher & Hunt, 2002; Peterson-Badali & Broeking, 2009, 2010). Op de tweede plaats worden ouders gezien als een bron van steun voor de jeugdige. Ze kunnen hen ondersteunen tijdens de zitting en helpen de straf te accepteren als er uitspraak is gedaan door de rechter (Hepping et al., 2011; Osher & Hunt, 2002; Peterson-Badali & Broeking, 2009, 2010). Volgens Varma (2007) houdt de rechter er in zijn uitspraak rekening mee als de ouders frequent vertegenwoordigd waren tijdens de zitting. Dit zou tevens de uitkomst van de zitting op een positieve manier kunnen beïnvloeden. De algemene conclusie van dit onderzoek is dat ouders voornamelijk omstanders waren tijdens de zitting. Om de jeugdige goed te kunnen ondersteunen tijdens het proces en om voor een actieve participatie te zorgen (Osher & Hunt, 2002; Peterson-Badali & Broeking, 2010), moeten ouders voldoende betrokken worden bij het proces. Op de eerste plaats hebben ouders informatie nodig over hun kind, het verloop van het proces en de setting van een rechtszaal (Osher & Hunt, 2002; Varma, 2007).

Zoals hierboven geschetst zijn ouders van groot belang bij de zitting van hun kind. Op basis van de literatuur wordt bij deze deelvraag verwacht dat de aanwezigheid van betrokken ouders er over het algemeen voor zal zorgen dat de jeugdige actiever deelneemt aan zijn proces, omdat hij zich gesteund voelt door zijn ouders en minder angstig is (Osher & Hunt, 2002; Peterson-Badali & Broeking, 2009, 2010).

Invloed van de raadsman.

Binnen het strafrecht en ook het jeugdstrafrecht neemt de raadsman een belangrijke positie in. De raadsman is de advocaat van de jeugdige verdachte en zijn ouders en neemt de rol van woordvoerder namens de verdachte op zich tijdens de zitting. In Nederland is het dan ook bij wet vast gesteld dat elke minderjarige verdachte recht heeft op juridische bijstand (Rap & Weijers, 2011; Weijers, 2008a). Vanaf de leeftijd van twaalf jaar kan een jeugdige strafrechtelijk vervolgd worden. Jeugdigen vanaf twaalf jaar worden echter alleen via jeugdstrafrecht vervolgd, omdat er een consensus is dat jongeren nog niet genoeg ontwikkeld zijn om via het volwassen strafrecht te worden berecht (Cooper, 1997; Weijers, 2004; Woolard, Fried & Reppucci, 2001). Jeugdige verdachten hebben nog weinig weet en begrip van de aard van het proces en de procedures (Driver & Brank, 2009; Grisso et al., 2003). Een raadsman kan dan een begeleidende rol spelen om de complexiteit van het jeugdstrafrecht te verhelderen.

Hoewel een jeugdige recht heeft op rechtsbijstand in elke fase van het proces, zorgt onwetendheid bij jeugdigen en ouders er vaak voor dat in lang niet alle gevallen

daadwerkelijk een raadsman wordt ingeschakeld (Peterson-Badali, Care, & Broeking, 2007). Ondanks dat een raadsman er is om de jeugdige te helpen en te begeleiden, verloopt de communicatie niet altijd vlekkeloos. De Jonge (2008) beschrijft dat het niet ongewoon is dat er een botsing kan ontstaan tussen de jeugdige en de raadsman. Dit komt dan vaak door een verschil in 'cultuur': de hoog opgeleide jurist versus de vaak laag geschoolde jeugdige. Daarnaast is er vaak ook een taal barrière wat voor mogelijke problemen kan zorgen (De Jonge, 2008).

De belangrijkste taak van de raadsman komt op het moment van de strafzitting. Hierbij moet hij de jeugdige verdachte voorbereiden op de zitting, door bijvoorbeeld de inhoud en het verloop van de zitting en zijn pleidooi voor tijdens de zitting met de jeugdige door te nemen. Een raadsman kan de jeugdige daarnaast adviseren over hoe de hij zich moet kleden en gedragen tijdens de zitting (De Jonge, 2008).

Uit bovenstaande komt naar voren dat de aanwezigheid van een raadsman goed kan zijn voor een jeugdige, omdat deze de gang van zaken uit kan leggen en de jeugdige kan helpen bij de voorbereiding. Dit zegt echter weinig over de invloed van de raadsman op de participatie van de jeugdige. In dit onderzoek is hiernaar gekeken aan de hand van twee verwachtingen. De verwachtingen zijn dat door aanwezigheid van een raadsman 1) er minder communicatie is tussen parketsecretaris en jeugdige en 2) de jeugdige minder spraakzaam is.

Methode

De methode van deze bachelor thesis zal beschreven worden aan de hand van de volgende punten: steekproef, dataverzameling en de wijze van analyse.

Steekproef.

Aan dit onderzoek hebben 29 jeugdige verdachten in de leeftijdscategorie twaalf tot negentien jaar van het vrouwelijke (N=7) of mannelijke (N=22) geslacht deelgenomen. Het overgrote deel van de jeugdige verdachten heeft een Nederlandse etniciteit (86%) en is een first offender (79,3%). De meest voorkomende delicten zijn mishandeling (8 jeugdigen), vernieling (6 jeugdigen) en diefstal (6 jeugdigen). Deze jeugdige verdachten zijn terechtgesteld voor het waarschijnlijk plegen van een delict en moeten hiervoor voorkomen in het veiligheidshuis in Breda (N=11) of in Vlissingen (N=19).

Bij deze zittingen zijn in 28 gevallen één of beide ouders aanwezig geweest. In één enkel geval was er een broer mee in plaats van een ouder. Bij 14 van de 29 zittingen was er een raadsman aanwezig, waarvan maar één keer in Breda. Als vertegenwoordiger van het Openbaar Ministerie en de Officier van Justitie, is tijdens een TRIP-zitting altijd een parketsecretaris aanwezig die de zitting leidt en de zaak afdoet. De plattegrond van de zaal waar de afdoeningen hebben plaatsgevonden zijn te vinden in de bijlage (bijlage 1). Dit is van zowel van Breda als van Vlissingen.

Dataverzameling.

In totaal waren er 42 TRIP-zittingen gepland. Van deze geplande TRIP-zittingen vielen er 16 uit en kregen de observanten bij 7 zaken geen toestemming om te mogen observeren. In totaal zijn er dus 29 zaken daadwerkelijk geobserveerd. Deze observaties hebben plaats gevonden in duo's. Tijdens de observaties is gebruik gemaakt van een observatielijst (bijlage 2). Voor de verschillende onderzoeksvragen, zijn verschillende onderdelen van deze vragenlijst gebruikt. Voor een compleet overzicht van deze onderdelen raadpleeg bijlage 3.

Analyse.

De onderzoeksvraag en deelvragen zijn beantwoord door middel van het analyseren van 58 observatieformulieren van 29 TRIP-zittingen. Om binnen dit onderzoek de validiteit en betrouwbaarheid te waarborgen is gebruik gemaakt van een interpretatieve en explorerende benadering. Hoewel kwantitatief onderzoek bij uitstek geschikt is voor het verklaren van verbanden, probeert kwalitatief onderzoek het begrip rond deze verbanden te vergroten (Tijmstra & Boeije, 2011). Met behulp van observaties wordt in dit onderzoek geprobeerd de sociale werkelijkheid te begrijpen. De betrouwbaarheid binnen een kwalitatief onderzoek kan vergroot worden door het gebruik van een gestandaardiseerde methode bij het verzamelen van data (Boeije, 2010). Binnen dit onderzoek is dan ook gebruik gemaakt van een gestandaardiseerde observatielijst bij het verzamelen van informatie. De betrouwbaarheid wordt verder vergroot doordat de observaties in tweetallen hebben plaatsgevonden. Het is niet mogelijk te generaliseren met behulp van kwalitatief onderzoek en daarmee iets te zeggen over de externe validiteit (Boeije, 2010).

Naast de kwalitatieve datum is er gebruik gemaakt van de kwantitatieve data verkregen uit de schaalscores van het observatieformulier. Met behulp van SPSS zijn met deze gegevens gemiddelde scores en correlaties berekend.

Resultaten

In de resultatensectie wordt per deelvraag een overzicht gegeven van de meest opvallende bevindingen. Met deze bevindingen wordt later in de conclusie getracht om, aan de hand van de verschillende deelvragen, de hoofdvraag te beantwoorden.

Communicatie van de parketsecretaris.

Voor een actieve participatie is het van belang dat de rechter de jeugdige voldoende uitleg geeft over de functies van de aanwezigen en het verloop van het strafproces (Delfos, 2011; Rap, 2013; Rap & Weijers, 2011). Ook het jargongebruik (De Blois et al., 2010; Liefwaard, Rap, & Weijers, 2011) heeft invloed op deze participatie. Tot slot dient de rechter de jeugdige voldoende aan het woord te laten (Rap, 2013; Rap & Weijers, 2011), dit kan worden gestimuleerd door het stellen van open vragen en te

doorvragen (Delfos, 2011). De verwachting is dat wat uit eerder onderzoek over rechters naar voren komt, ook geldt voor een parketsecretaris.

Uitleg

Tussen Breda en Vlissingen zijn verschillen gevonden als gekeken wordt naar voorstellen van de aanwezigen, uitleggen van hun rol en beschrijven van het verloop van de zitting door de parketsecretaris. Bij de TRIP-zittingen in Breda werd bij binnenkomst van de jeugdige door de parketsecretaris de tijd genomen om de aanwezigen voor te stellen, hun rol uit te leggen en het verloop van de zitting te beschrijven. In Vlissingen stelde de parketsecretaris zichzelf voor met haar naam, waarna het woord werd gegeven aan de observatoren, die zichzelf vervolgens voorstelden en hun rol uitlegden. De parketsecretaris legde haar rol en het verloop van de zitting verder niet uit. Daarnaast zijn op het moment van het aanbieden van de transactie verschillen gevonden tussen Breda en Vlissingen, maar ook tussen de parketsecretarissen in Breda onderling. In Breda zijn drie parketsecretarissen geobserveerd. Twee van de drie parketsecretarissen schetsen een uitgebreid beeld van hun overwegingen en geven kort uitleg over de inhoud van de transactie. Opvallend is dat deze twee parketsecretarissen ook de gevolgen voor de Verklaring Omtrent Goed gedrag [VOG] uitleggen. Na deze uitleg bleek dat de gevolgen hiervan bij veel ouders en jeugdige onbekend zijn. De andere parketsecretaris uit Breda deed dit niet en in Vlissingen gebeurde dit ook niet. In één zaak vraagt de moeder, op het moment dat de parketsecretaris de zaal verlaat om iets te printen, aan het meisje of ze weet wat voorwaardelijk sepot inhoudt. Als het meisje aangeeft dat ze dit niet weet, legt moeder uit wat het is.

Tijdens de verschillende TRIP-zittingen die zijn geobserveerd is er dus variatie tussen de parketsecretarissen gevonden in de mate van uitleg geven. Opvallend is dat het ontbreken van uitleg over de rol van de aanwezigen en het beschrijven van het verloop van de zitting door de parketsecretaris in de resultaten wordt geassocieerd met meer nervositeit (Muitlegrol= 3.00; Muitlegverloop= 2.29), dan wanneer dit wel wordt gedaan (Muitlegrol= 2.13; Muitlegverloop= 1.67). Deze verschillen worden nauwelijks gevonden wanneer uitleg aan het eind van de transactie wordt gegeven (Muitlegkeuze= 2.38; Muitleginhoud= 2.24) of wanneer deze uitleg ontbreekt (Muitlegkeuze= 2.14; Muitleginhoud= 2.28).

Ontwikkelingsniveau

Ingewikkelde juridische termen als 'afdoening', 'ten laste gelegd' en 'onherroepelijk' zijn nauwelijks gebruikt (Mvlissingen= 2.06; Mbreda= 2.05). De parketsecretarissen vermijden naast jargon ook het gebruik van afkortingen (Mvlissingen= 1.17; Mbreda= 1.09). Er is een significante samenhang gevonden tussen het gebruik van afkortingen en de mate van spraakzaamheid van de jeugdige verdachten. Hierbij geldt een negatief verband, wat inhoudt dat hoe minder de

parketsecretaris gebruik maakt van afkortingen, hoe spraakzamer de jeugdige mogelijk wordt ($r = -.355$, $p = .006$, 99% CI). Naast het gebruik van jargon en afkortingen is er ook gekeken of de parketsecretaris het toetsen van begrip bij de jeugdige en het gebruik maken van verduidelijkingen hanteert. Het valt op dat het begrip van de jeugdige niet getoetst wordt en dat juridisch taalgebruik niet altijd wordt verduidelijkt. In Breda ($M_{\text{begriptoetsen}} = 2.23$; $M_{\text{verduidelijken}} = 3.18$) wordt dit iets vaker gedaan dan in Vlissingen ($M_{\text{begriptoetsen}} = 1.56$; $M_{\text{verduidelijken}} = 2.14$). Er is hierbij een significante samenhang gevonden tussen het toetsen van het begrip door de parketsecretaris en de mate van nervositeit van de jeugdige verdachten. Hierbij geldt een zwak positief verband ($r = .312$, $p = .017$, 95% CI).

De jeugdige aan het woord

Het doorvragen en het stellen van open vragen wordt door de parketsecretarissen gemiddeld gedaan in Breda ($M_{\text{doorvragen}} = 3.32$; $M_{\text{openvragen}} = 3.09$) en nauwelijks in Vlissingen ($M_{\text{doorvragen}} = 2.17$; $M_{\text{openvragen}} = 2.31$). Wanneer de jeugdige verdachte meer boos is, lijkt er significant meer te worden doorgevraagd door de parketsecretaris ($r = .416$, $p = .001$, 99% CI) en in mindere mate ook significant meer open vragen te worden gesteld ($r = .278$, $p = .035$, 95% CI).

Kwalitatieve beoordeling

Om de invloed van de communicatie met de jeugdige verdachte door de parketsecretaris te beoordelen lijkt het belangrijk dat er uitleg wordt gegeven. Met name aan het begin van de TRIP-zitting moet de jeugdige verdachte begrijpen wat de rollen zijn van de aanwezigen en op welke manier het proces zal verlopen. Er is hierbij een samenhang gevonden met de mate van nervositeit bij de jeugdige, wat mogelijk veroorzaakt wordt door onzekerheid en het gebrek aan begrip. Dat de geobserveerde parketsecretarissen nauwelijks jargon gebruiken lijkt een positief effect te hebben op de jeugdige en daarmee zijn participatie. Opvallend is dat er weinig gebruik gemaakt wordt van het toetsen van begrip en verduidelijking door de parketsecretaris. Dit heeft mogelijk te maken met het eerder genoemde gebrek aan juridisch taalgebruik, waardoor deze technieken minder belangrijk worden. Dit zou ook een verklaring kunnen zijn voor het meer toetsen van begrip, bij nerveuze jeugdige verdachten. Zij komen misschien minder zeker over en worden hierdoor meer getoetst of zij het proces wel kunnen volgen. Tot slot lijkt doorvragen en het stellen van open vragen samen te hangen met een bozere houding van de jeugdige verdachten. Concluderend kunnen we stellen dat de manier van communiceren in deze geobserveerde zaken zeker een rol hebben gespeeld bij de participatiemogelijkheden van de jeugdige verdachten.

De houding van de parketsecretaris.

Uit eerder onderzoek blijkt dat het bij de participatie van de jeugdige van belang is dat hij of zij het gevoel heeft rechtvaardig behandeld te worden (Archard & Skivenes,

2009; Fagan & Tyler, 2005; Sprott & Greene, 2010; Tyler, 2009; Tyler & Blader, 2003; Woolard, Harvell, & Graham, 2008). Daarnaast dient de parketsecretaris een 'pedagogische betrokken' houding aan te nemen (Steinberg, 2009; Weijers, 2004). De verwachting behorende bij deze deelvraag is dat een respectvolle houding (Murphy & Tyler, 2008), goede gesprekstechnieken (Delfos, 2005; Fitzegard et al., 2009) en een moreel dialoog (Weijers & Rap, 2008) zal leiden tot een actievere participatie van de jeugdige.

Respectvolle houding

Na het bespreken van het delict door de parketsecretaris, wordt er ruimte aan de jeugdige verdachte gegeven door naar diens mening te vragen. De parketsecretaris vraagt dan 'wil je daar nog wat over zeggen/vertellen?'. Dit is met name bedoeld om het delict te verhelderen. Vooral bij zaken waarbij er sprake was een veelvoorkomend delict met voldoende bewijs, zoals schoolverzuim of diefstal, was er minder tijd voor de jeugdige om zijn mening te geven, werd er niet doorgevraagd en werden de zaken sneller afgehandeld. Opvallend is dat dit met name geldt voor zaken waarbij er geen rapport was van de Raad voor de Kinderbescherming. Het uitgebreider bespreken van het delict hangt significant samen met meer spraakzaamheid van de jeugdige verdachte ($r = .267$, $p = .043$, 95% CI). Dit positieve verband is echter wel zwak. Ook opvallend is dat het meer bespreken van het delict door de parketsecretaris met de jeugdige ook significant samenhangt met een meer bozere houding van de jeugdige verdachte ($r = .417$, $p = .001$, 99% CI). Een mogelijke verklaring is dat dit soort zaken wellicht door de parketsecretaris als ingewikkeld worden ervaren en deze meer tijd steekt in het achterhalen van de feitelijke gebeurtenis.

Gesprekstechnieken

Zoals eerder vermeld wordt het doorvragen en het stellen van open vragen door de parketsecretarissen gedaan in Breda en nauwelijks in Vlissingen. Aanmoedigen en complimenteren gebeurt nauwelijks in Breda (Maanmoedigen = 2.43; Mcomplimenteren = 2.14) en niet in Vlissingen (Maanmoedigen = 1.31; Mcomplimenteren = 1.17). De gesprekken met de jeugdige verdachten zijn dan ook relatief kort, wat de mogelijkheden tot het gebruik van gesprekstechnieken verkleint. De parketsecretaris uit Vlissingen lichtte dit toe: "Ik ga snel door de zaken heen, om de jeugdige niet teveel te belasten. Zij zijn al genoeg uitgehoord bij de politie."

Moreel dialoog

In Breda hebben de parketsecretarissen veel aandacht voor de verantwoordelijkheid van jeugdige zelf (Mverantwoordelijkheid = 3.73), terwijl dit nauwelijks van toepassing is in Vlissingen (Mverantwoordelijkheid = 2.33). In de zaken in Breda werd aan de jeugdigen gevraagd 'wat [zij] anders had[den] kunnen doen?'. Hierdoor werd de jeugdige gedwongen zelf over zijn verantwoordelijkheid na te denken.

Door alle parketsecretarissen wordt geen beroep gedaan op schaamte (Mbreda= 1.36; Mvlissingen= 1.19). Ook een beroep op de gevolgen voor het slachtoffer (Mbreda= 1.73; Mvlissingen= 1.17) en empathie komt nauwelijks voor (Mbreda= 1.18; Mvlissingen= 1.22).

De door de parketsecretaris beroep op spijt hangt significant samen met een boze ($r = .333$, $p = .011$, 95% CI) en onverschillige ($r = .271$, $p = .040$, 95% CI) houding van de jeugdige verdachte. Deze verbanden zijn positief en zwak. Ook een beroep op verantwoordelijkheid door de parketsecretaris hangt significant samen met een bozere ($r = .404$, $p = .002$, 99% CI) en onverschillige ($r = .390$, $p = .002$, 99% CI) houding van de jeugdige verdachte. Mogelijk voelt de parketsecretaris zich genoodzaakt een jeugdige te wijzen op zijn verantwoordelijkheid en eventuele spijtgevoelens, wanneer deze onverschillig of boos overkomt. Het zou kunnen dat er met deze jeugdigen meer in dialoog gegaan dient te worden om hen hun eigen aandeel te laten inzien. Vreemd is het zwakke maar significante verband tussen een beroep op de gevolgen van het slachtoffer door de parketsecretaris en een meer verlegen houding van de jeugdige verdachte ($r = .264$, $p = .045$, 95% CI). Een verklaring zou zijn dat deze stillere jeugdige verdachten door de observanten als verlegen werden beoordeeld, maar door de parketsecretaris als onverschillig.

Kwalitatieve beoordeling

De ruimte die wordt gegeven aan een jeugdige om zijn verhaal te kunnen doen lijkt invloed te hebben op diens participatie. Ook doorvragen en het stellen van open vragen door de parketsecretarissen, waardoor de jeugdige meer aan het woord is, lijkt een positieve invloed te hebben. Overige gesprekstechnieken worden echter weinig gebruikt. Afsluitend komt het moreel dialoog weinig voor. Bij onverschillige en boze jeugdige verdachten wordt dit meer gedaan dan bij spraakzame en nerveuze jeugdige verdachten. Mogelijk kunnen parketsecretarissen door hun houding te veranderen, de participatie binnen OM-zittingen vergroten en stimuleren.

Ouderlijke betrokkenheid en participatie van de jeugdige.

Zoals uit eerder onderzoek blijkt, zijn ouders van groot belang tijdens de zitting van hun kind (Osher & Hunt, 2002; Peterson-Badali & Broeking, 2009, 2010). Er is echter weinig bekend over hoe de houding van de ouders de participatie van de jeugdige beïnvloedt. Naar aanleiding hiervan is de verwachting bij deze deelvraag dat de aanwezigheid van betrokken ouders er over het algemeen voor zal zorgen dat de jeugdige actiever deelneemt aan zijn proces. Er wordt hieronder eerst algemeen aangegeven hoe vaak ouders bij de zittingen aanwezig waren, daarna volgt de houding van de ouders, om deze vervolgens te koppelen aan de houding van jeugdige.

Aanwezigheid ouders

Vaders zijn minder vaak aanwezig bij de zitting van hun kind dan de moeder, vader (N=15) en moeder (N=21). In Vlissingen zijn vaders minder vaak aanwezig dan in Breda. Moeders zijn in beide steden evenveel vertegenwoordigd. Tijdens zeven zaken zijn beide ouders aanwezig. In één enkel geval is er geen ouder, maar de broer van de jeugdige aanwezig.

Houding ouders

Om de vraag over ouderlijke betrokkenheid en de invloed daarvan op de participatie van de jeugdige goed te kunnen beantwoorden, moet er ook gekeken worden naar hoe de ouders betrokken zijn tijdens de zitting. Een manier hiervoor is om te kijken naar de houding van de ouders. Hiervoor wordt gekeken naar de mate van nervositeit, boosheid, onverschilligheid, verlegenheid en spraakzaamheid. Betrokken houding kan hier worden omschreven als een lage mate van nervositeit, lage mate van boosheid, geen onverschillig gedrag, niet verlegen en spraakzaam op de goede momenten. Over het algemeen blijkt dat ouders op alle aspecten lager scoren tijdens de zitting dan de jeugdige, behalve op boosheid en spraakzaamheid. Ouders zijn over het algemeen minder nerveus, onverschillig en verlegen, maar ook spraakzamer en bozer. Dit was tijdens een van de zittingen bijvoorbeeld te zien aan dat een vader boos was over het gegeven dat ze een brief hadden gekregen voor slachtofferhulp, terwijl hun zoon de dader was. Deze man was boos en verontwaardigd en dat uitte zich in een lang relaas over het gebeurde. De man was ongeveer tien minuten aan het woord, waarbij zijn vrouw hem af en toe bijviel.

Houding van ouders en jeugdige

Tijdens alle zittingen blijkt dat ouders graag hun zegje doen. Ze komen voornamelijk aan het einde van de zitting aan het woord en hebben het dan voornamelijk over welke maatregelen ze zelf hebben getroffen thuis om toekomstig delinquent gedrag te kunnen voorkomen. Een enkele keer begint de ouder meteen met praten; dit is voornamelijk het geval wanneer ouders het niet eens zijn met het proces vóór de zitting of als ze dachten dat hun kind het delict niet had gepleegd. Een voorbeeld hiervan is een moeder in Vlissingen die vertelt dat haar dochter het delict niet alleen heeft gepleegd, maar met een vriendin die haar dochter 'erbij had genaaid'.

Er wordt voor verschillende factoren een significante samenhang gevonden tussen de houding van de ouders en de jeugdige tijdens het proces. De mate van nervositeit bij de jeugdige hangt bijvoorbeeld significant positief samen met de mate van nervositeit van de ouder ($r=.283$, $p=.030$, 95% CI). Hierbij geldt een positief verband, dat inhoudt hoe nerveuzer de jeugdige is, hoe nerveuzer de ouder en vice versa. Hier geldt echter een zwakke correlatie. Nervositeit van de jeugdige blijkt ook samen te hangen met verlegenheid van de jeugdige ($r=.612$ en $p=.000$, 99% CI). Hoe nerveuzer de jeugdige, hoe meer verlegen hij is. In dit geval is het een middelmatig tot sterk verband.

Er blijkt een gemiddeld tot sterk gemiddelde correlatie te zijn voor de mate van boosheid van de ouder en jeugdige ($r=.439$, $p=.000$, 99% CI). De mate van boosheid van de jeugdige blijkt tevens significant samen te hangen met zijn spraakzaamheid ($r=.324$, $p=.013$, 95% CI). Hoe bozer de jeugdige hierbij is, hoe spraakzamer hij wordt. Dit geldt in nog sterkere mate voor de ouders ($r=.549$, $p=.000$, 95% CI). Tegengesteld geldt dit ook. Hoe onverschilliger de ouders hoe minder spraakzaam ze zijn ($r=-.392$, $p=.003$, 95% CI). De onverschilligheid van ouders hangt zwak samen met de onverschilligheid van de jeugdige ($r=.290$, $p=.030$, 95% CI). Daarnaast hangt de boosheid van ouders ook significant samen met de onverschilligheid van de jeugdige ($r=.274$, $p=.039$, 95% CI). Bovendien blijkt er een verwaarloosbaar negatief verband te zijn tussen de nervositeit en de verlegenheid van de ouder en de verlegenheid van de jeugdige. Ook blijkt dat hoe bozer de ouder is, hoe onverschilliger de houding van de jeugdige tijdens de zitting en hoe onverschilliger de ouders hoe spraakzamer de jeugdige wordt.

Kwalitatieve beoordeling

Ouderlijke betrokkenheid beïnvloedt in lichte mate de participatie van de jeugdige tijdens de TRIP-zitting. Een onverschillige, bozere en nerveuzere houding van ouders en jeugdige lijken elkaar positief te beïnvloeden. Er is echter geen samenhang gevonden tussen de houding van ouders en de spraakzaamheid van de jeugdige. Uit het onderzoek blijkt dat de aanwezigheid van ouders geen invloed heeft op de spraakzaamheid van de jeugdige, maar wel op de houding van de jeugdige.

Invloed van de raadsman.

Uit eerder onderzoek komt naar voren dat de aanwezigheid van een raadsman goed kan zijn voor een jeugdige, omdat deze de gang van zaken uit kan leggen en de jeugdige kan helpen bij de voorbereiding (De Jonge, 2008). Er is echter weinig over de invloed van de raadsman op de participatie van de jeugdige in zijn eigen proces bekend. Naar verwachting zal de communicatie tussen de parketsecretaris en de jeugdige minder worden door de aanwezigheid van de raadsman. Daarnaast wordt er verwacht dat de jeugdige verdachte minder spraakzaam zal zijn. Om dit te beoordelen zal er eerst gekeken worden naar de aanwezigheid van de raadsman, vervolgens naar de duur van de zitting, om ten slotte te kijken naar de communicatiestijl van de raadsman.

Aanwezigheid raadsman

De raadsman is aanwezig wanneer het een voorstel tot afdoening een taakstraf van boven de 40 uur betreft, of als de jeugdige daar zelf om gevraagd heeft (Judex, 2014). In totaal is er in 14 van de 29 zittingen een raadsman aanwezig. Hierin is echter een groot verschil te zien tussen Vlissingen en Breda. In Breda is slechts één keer een raadsman aanwezig (9.09%), terwijl dit in Vlissingen 13 van de 18 zittingen het geval is (72.2%).

Er is gekeken naar een mogelijk verschil in spraakzaamheid van de jeugdige en de communicatie tussen de parketsecretaris en de jeugdige over het delict indien er wel/geen raadsman aanwezig is. De gemiddelde score op spraakzaamheid van de jeugdige is hoger wanneer de raadsman aanwezig is (Mspraakzaamheid= 2.43), dan wanneer hij niet aanwezig is (Mspraakzaamheid= 2.33). Dit verschil (.16) is echter verwaarloosbaar. Het delict wordt echter wel minder uitgebreid met de jeugdige verdachten besproken op het moment dat de raadsman aanwezig is (Mbesprekendelict= 3.76), dan wanneer hij niet aanwezig is (Mbesprekendelict= 4.23). Dit verschil (.45) betekent dat wanneer de raadsman aanwezig is, er minder communicatie plaatsvindt tussen de parketsecretaris en de jeugdige. Uit observaties blijkt de parketsecretaris in deze gevallen ook meer met de raadsman te overleggen, dan met de jeugdige verdachte zelf. Hoewel de verschillen klein zijn, is er wel een verschil in spraakzaamheid en communicatie tussen de parketsecretaris en de jeugdige als er een raadsman aanwezig is. De jeugdige is gemiddeld iets spraakzamer in aanwezigheid van een raadsman. Echter, indien er een raadsman aanwezig is, is er minder communicatie tussen de jeugdige en de parketsecretaris over het delict.

Duur zitting

De zittingen duren tussen de tien en twintig minuten, ongeacht of er een raadsman aanwezig is. De raadsman is vooral aanwezig als met grote waarschijnlijkheid een hogere taakstraf opgelegd wordt (boven de 40 uur) of als er een zwaarder delict is gepleegd (Judex, 2014). De parketsecretaris vraagt na het begin van de zitting of de jeugdige nog iets kwijt wil over het delict, dit doet zij ongeacht of de raadsman aanwezig is. Het verschilt per zitting hoeveel de jeugdige vertelt over het delict. Hierbinnen is geen verschil te zien met wel/geen aanwezigheid van een raadsman. Als er een raadsman aanwezig is, houdt hij een pleidooi. De raadsman vertelt in dit pleidooi over de persoonlijke situatie en geschiedenis van de jeugdige wat soms voor een lichtere straf zorgt. Een voorbeeld hiervan is een zaak waarin een meisje was aangeklaagd voor mishandeling. De raadsman vertelde wat er was voorgevallen voorafgaand aan het incident en dat de jeugdige hard werkte aan haar studie. Omdat het incident eenmalig was, verzocht de raadsman de zaak voorwaardelijk te seponeren aangezien een taakstraf het afmaken van haar studie in de weg zou zitten. De lengte van het pleidooi verschilt per raadsman. Soms wordt door de raadsman onderhandeld over een lagere of andere straf. De jeugdige gaat over het algemeen niet in discussie over de afdoening. Er is wel een enkel geval geweest dat een jeugdige tegen de straf in ging. Het ging in dit geval om een meisje die een geldboete kreeg voor openbare geweldpleging. Toen het meisje en haar vader hoorde dat ze een aantekening zou krijgen wat wellicht consequenties zou hebben voor het niet verkrijgen van een stage, ging vooral de vader in discussie. Uiteindelijk zijn ze toch akkoord gegaan met de straf.

Communicatie raadsman

De manier van communiceren van de raadsman zou, naast daadwerkelijke aanwezigheid, ook effect kunnen hebben op de houding van de jeugdige tijdens de zitting.

Er is een opvallend verband gevonden tussen het stemvolume van de raadsman en boosheid van de jeugdige. Hiervoor blijkt een gemiddelde tot sterk gemiddelde positieve correlatie te zijn ($r = .442$, $p = .019$, 95% CI). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat wanneer een jeugdige boos is over zijn zaak, de raadsman zijn pleidooi meer kracht bij zet door harder te praten. Daarnaast is er een negatief verband gevonden tussen de intonatie van de raadsman en de verlegenheid van de jeugdige. Bij de intonatie van de raadsman is er met een vijfpuntsschaal gerekend, lopend van vriendelijk naar streng. Voor het verband tussen de intonatie van de raadsman en de verlegenheid van de jeugdige geldt een negatieve correlatie ($r = -.396$, $p = .037$, 95% CI). Dit houdt in dat wanneer de raadsman een strengere toon gebruikt, de jeugdige minder verlegen is. De moeilijkheidsgraad van het taalgebruik van de raadsman heeft ook een effect op de verlegenheid van de jeugdige. Hiervoor blijkt een sterk gemiddeld negatief verband te zijn ($r = -.552$, $p = .002$, 95% CI), wat inhoudt dat wanneer de raadsman moeilijker taal gebruikt gedurende de zitting, de verlegenheid bij de jeugdige lager is.

Kwalitatieve beoordeling

De communicatiestijl van de raadsman blijkt ook een effect te hebben op de jeugdige, met name op diens houding. Voor de boosheid en verlegenheid van de jeugdige is een significante correlatie gevonden. De intonatie en moeilijkheidsgraad hangen negatief samen met de verlegenheid van de jeugdige. Stemvolume van de raadsman hangt echter weer positief samen met de boosheid van de jeugdige.

Er is een verschil in de gemiddelde scores wanneer er, al dan niet, een raadsman aanwezig is. Uit de scores is een klein verschil tussen gemiddelden zichtbaar bij de spraakzaamheid van de jeugdige als de raadsman aan- of afwezig is. Wat opvallend is, is dat de jeugdige gemiddeld iets spraakzamer blijkt wanneer er een raadsman aanwezig is. Anderzijds blijkt uit de gemiddelde scores dat er minder communicatie is tussen de parketsecretaris en de jeugdige over het delict. De bevindingen uit het onderzoek ondersteunen één van de twee gestelde hypothesen. Er blijkt inderdaad uit de scores dat er minder communicatie is tussen de jeugdige en de parketsecretaris. Dit komt overeen met wat er in de eerste hypothese gesteld is. De tweede hypothese wordt echter niet ondersteund. Uit de scores blijkt dat de jeugdige gemiddeld spraakzamer zijn als er een raadsman aanwezig is. Dit is van tevoren niet voorspeld.

Conclusie

In deze bachelor thesis is getracht antwoord te geven op de volgende onderzoeksvraag: *'In hoeverre bepaalt de benadering van de verschillende betrokkenen naar de jeugdige, de participatie van de jeugdige in zijn eigen strafproces?'* De communicatie en de houding van de parketsecretaris lijken invloed te hebben op de mate waarin de jeugdige participeert. Ook de raadsman speelt een rol binnen de spraakzaamheid van de jeugdige verdachten. Ouders lijken vooral invloed te hebben op een meer boze, nerveuze of onverschillige houding van de jeugdige en minder op de spraakzaamheid. Hieronder zijn de aanbevelingen voor de beroepspraktijk en het onderzoeksveld per deelvraag geformuleerd.

Communicatie van de parketsecretaris.

Voor parketsecretarissen is het van belang bij aanvang van de TRIP-zitting een heldere uitleg te geven over de gang van zaken en de functie van de aanwezige personen in te zien. Dit kan ervoor zorgen de jeugdige minder onzeker wordt en actiever gaat participeren (Delfos, 2011; Rap, 2013; Rap & Weijers, 2011). Uit de resultaten blijkt dat jeugdige verdachten als meer nerveus zijn geobserveerd op het moment dat uitleg ontbreekt over het verloop van de zitting en de functies van de aanwezigen. Binnen de beroepspraktijk zou hier meer aandacht voor moeten zijn, eventueel in de vorm van een protocol. Ook wordt niet door alle parketsecretarissen duidelijk uitgelegd waarom er voor een bepaalde sanctie gekozen is, wat de straf inhoudt en wat de gevolgen zijn voor het VOG. De gevolgen van het ontbreken van deze uitleg is binnen dit onderzoek niet geobserveerd. Mogelijk kan er in de toekomst gekeken worden door middel van observatie of het gebrek aan deze uitleg doorwerkt in het gesprek met de Raad voor de Kinderbescherming, die volgt op TRIP-zitting.

Door de parketsecretarissen worden weinig afkortingen en jargon gebruikt. Mogelijk wordt daarom ook weinig verduidelijkt of het begrip van de jeugdige getoetst. Toch is het van belang dat parketsecretarissen vaker controleren of de jeugdige hun verhaal begrijpt. Dit kan gedaan worden door middel van het stellen van open vragen en doorvragen, wat naast begrip ervoor zorgt dat de jeugdige meer aan het woord komt. Hierdoor is ook de verhouding tussen parketsecretaris en jeugdige meer in balans (Rap, 2013).

De houding van de parketsecretaris.

Uit de observaties blijken de geobserveerde parketsecretarissen in hun gesprekstechnieken te kort te schieten. Zeker als het gaat om complimenteren en aanmoedigen, wat de jeugdige kan stimuleren actiever deel te nemen aan het proces. De gesprekken met de jeugdige verdachten zijn dan ook relatief kort, wat de mogelijkheden tot het gebruik van gesprekstechnieken verkleint. Het zou voor de participatie van de

jeugdige beter zijn als er meer aandacht zou zijn voor de gesprekstechnieken. Op deze manier wordt de jeugdige ook daadwerkelijk gestimuleerd zijn verhaal te doen.

Het is goed dat er in de beroepspraktijk weinig tot geen beroep gedaan wordt op op schaamte, wat gevoelens van onzekerheid kan oproepen (Baldwin, Baldwin, & Ewald, 2006; Weijers & Rap, 2008). Echter wordt er ook nauwelijks op andere manieren een moreel appel gedaan. Een moreel dialoog kan de jeugdige helpen de emotionele en morele consequenties te erkennen van zijn daden (Weijers & Rap, 2008). Het is daarom belangrijk de jeugdige uit te nodigen tot nadenken (Delfos, 2005). Binnen de beroepspraktijk zou hier meer aandacht voor moeten zijn.

Ouderlijke betrokkenheid en participatie van de jeugdige.

Hoewel in dit onderzoek er geen indicatie is dat er een samenhang is tussen de houding van ouders en de spraakzaamheid van de jeugdige, lijkt een meer boze, nerveuze en onverschillige houding van ouders wel samen te hangen met een meer boze, nerveuze en onverschillige houding van de jeugdige. Van belang is dat parketsecretarissen hier meer op in leren te spelen en de ouders over te halen meer een betrokken houding aan te nemen. Uit de literatuur blijkt namelijk dat op het moment dat ouders een betrokken houding hebben, de jeugdige actiever participeert, omdat deze zich gesteund voelt door zijn ouders (Osher & Hunt, 2002; Peterson-Badali & Broeking, 2009, 2010). In toekomstig onderzoek kan getracht worden de relatie tussen de houding van ouders en de spraakzaamheid van de jeugdige verdachte binnen TRIP-zittingen beter te leren begrijpen.

Invloed van de raadsman.

Voor raadsman in de beroepspraktijk is het van belang om hun communicatiestijl in de gaten te houden. Een strengere toon en het gebruik van moeilijker taalgebruik hangt samen met een minder verlegen houding van de jeugdige. Het stemvolume van de raadsman hangt echter positief samen met de boosheid van de jeugdige. Het gebruik van moeilijk taalgebruik en een minder verlegen houding van de jeugdige is opvallend, omdat De Jonge (2008) het juist over een botsing in taalgebruik heeft, waarbij de jeugdige het moeilijke taalgebruik niet kan volgen. Toekomstig onderzoek zou deze verbanden kunnen verhelderen en de richting kunnen aangeven.

De raadsman is nodig voor begeleiding van de jeugdige tijdens zijn proces (De Jonge, 2008), omdat de jeugdige verdachten nog weinig weten en begrip hebben van de complexiteit van het strafrecht (Driver & Brank, 2009; Grisso et al., 2003). Deze ondersteuning zorgt er mogelijk voor dat de jeugdige voldoende aan het woord is. Echter moeten de parketsecretaris en de raadsman ervoor waken dat zij niet stranden in een dialoog over het delict met elkaar, waarbij zij de jeugdige verdachte nauwelijks betrekken.

Discussie

Dit onderzoek heeft een aantal beperkingen. Ten eerste was er sprake van ruis bij een aantal observaties, wat werd veroorzaakt door een nieuw computersysteem. De parketsecretaris moest nu zelf achter de computer en tijdens de zitting de administraties doen. Dit werd eerder door een griffier gedaan. Het nieuwe systeem werkte nog niet optimaal en zorgde voor zichtbare stress bij de parketsecretarissen, wat mogelijk invloed heeft gehad op hun houding en manier van communiceren tijdens de TRIP-zitting. Bovendien stond in Vlissingen de computer tussen de jeugdige en parketsecretaris in. Mogelijk verstoort dit de intieme setting, wat de participatie van de jeugdige beperkt (Rap & Weijers, 2011). Ten tweede kunnen zowel de parketsecretaris, als jeugdige verdachte, ouders en raadsman beïnvloedt zijn door de aanwezigheid van twee observanten. Bij het voorstellen werd het doel van de observaties uitgelegd, waardoor de aanwezigen mogelijk sociaal wenselijk gedrag lieten zien. Ten derde is de intra-beoordelingsbetrouwbaarheid tekort gedaan. Hoewel er getracht is de betrouwbaarheid te waarborgen doormiddel van observaties in duo's en een gestandaardiseerde observatielijst, is deze gelimiteerd door het gebrek aan consistentie binnen de observaties. Mogelijk is dit gebrek aan consistentie ontstaan doordat items uit de vragenlijst onvoldoende geoperationaliseerd waren. Met een betere afstemming tussen de observatoren onderling was deze discrepantie mogelijk voorkomen. Ten vierde was de steekproef beperkt; deze is niet a-select gekozen. Het onderzoek vond plaats in het veiligheidshuis in Breda en in Vlissingen. Jeugdigen uit West-Brabant en Zeeland komen hier automatisch terecht. Bovendien was bijna de gehele steekproef autochtoon. In vervolg onderzoek zou meer de nadruk kunnen liggen op verschillende culturele achtergronden en diversiteit. Door deze beperkte steekproef en het feit dat deze bachelor thesis kwalitatief onderzocht is, maakt dit het niet mogelijk de resultaten te generaliseren en iets te zeggen over de externe validiteit (Boeije, 2010). Met conclusies dient voorzichtig omgegaan te worden, richtingen van de verbanden zijn onbekend en de observaties zijn gebonden aan hun specifieke context.

Ondanks de bovenstaande beperkingen zijn de resultaten van deze bachelorthesis wel degelijk relevant. Er is zover bekend nog geen onderzoek gedaan naar TRIP-zittingen, deze bachelorthesis exploreert de eerste stappen binnen dit kader. Zo draagt dit onderzoek bij aan een beter begrip rondom de participatie van jeugdigen binnen een TRIP-zitting. De aanbevelingen uit deze studie kunnen mogelijk leiden tot nieuw onderzoek en de beroepspraktijk extra handvatten te geven de participatie van de jeugdige te waarborgen, zoals vermeld binnen diverse internationale verdragen en aanbevelingen (UN, Committee on the Rights of the Child, 2007, 2009; UN, General Assembly, 1985, 1989). Op deze manier kan het rechtssysteem, ook op OM niveau, verbeterd worden.

Literatuur

- Archard, D., & Skivenes, M. (2009). Hearing the child. *Child and Family Social Work, 14*, 391–399. doi:10.1111/j.1365-2206.2008.00606.x
- Baldwin, K. M., Baldwin, J. R., & Ewald, T. (2006). The relationship among shame, guilt, and self-efficacy. *American Journal of Psychotherapy, 60*, 1-21.
- Bradshaw, C. P., Glaser, B. A., Calhoun, G. B., & Bates, J. M. (2006). Beliefs and practices of the parents of violent and oppositional adolescents: An ecological perspective. *The Journal of Primary Prevention, 27*, 245-263. doi:10.1007/s10935-006-0030-3
- Boeije, H. (2010). Analysis in qualitative research. London: Sage. Celestin-Westreich, S., & Celestin, L.-P. (2012). *Observeren en rapporteren*. Benelux: Pearson.
- Cooper, D. K., (1997). Juveniles' understanding of trial-related information: Are they competent defendants? *Behavioral Sciences and the Law, 15*, 167-180. doi:10.1002/(SICI)1099-0798(199721)15:2<167::AID-BSL266>3.0.CO;2-E
- De Blois, J. H., Laseur, H. A. G., Van Der Linden, A. J. E. A., & Rayhi, Y. (2010). *Jargongebruik tijdens de jeugdstrafzitting* (Bachelorthesis, Universiteit Utrecht, Nederland). Geraadpleegd op <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/179745>
- De Bruin, M. (2008). Rechter-commissaris, kinderrechter en meervoudige kamer. In I. Weijers en F. Imkamp (red.), *Jeugdstrafrecht. In internationaal perspectief* (pp. 131-148). Den Haag, Nederland: Boom Juridische Uitgevers.
- De Jonge, G., & Van der Linden, A. P. (2007). *Jeugd & Strafrecht. Een leer- en praktijkboek over het (internationale) jeugdstrafrecht en jeugdstrafprocesrecht*. Deventer: Kluwer.
- De Jonge, G. (2008). De verdediging van jongeren. In: I. Weijers & F. Imkamp (Eds.), *Jeugdstrafrecht in internationaal perspectief* (pp. 249-260). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Delfos, M. (2011). Ik heb ook wat te vertellen! *Communiceren met pubers en adolescenten*. Amsterdam, Nederland: Uitgeverij SWP.
- Driver, C., & Brank, E. M. (2009). Juveniles' knowledge of the court process: Results

- from Instruction from an electronic source. *Behavioral Sciences and the Law*, 27, 627-642. doi:10.1002/bsl.881
- Fitzegard, R., Graham, A., Smith, A., & Tyler, N. (2009). Children's participation as struggle over recognition. In B. Percy-Smith & N. Thomas (Eds.), *A handbook of children and young people's participation, Perspectives from theory and practice*. Hoboken: Routledge.
- Grisso, T., Steinberg, L., Woolard, J., Cauffman, E., Scott, E., Graham, S., ... Schwartz, R. (2003). Juveniles' competence to stand trial: A comparison of adolescents' and adults' capacities as trial defendants. *Law and Human Behavior*, 27, 333-363. doi:10.1023/A:1024065015717
- Harvell, S., Rodas, B., & Hendey, L. (2004) *Parental involvement in juvenile justice: Prospects and possibilities*. Center for Research on Children in the U.S., Georgetown Public Policy Institute, and the Georgetown University Department of Psychology.
- Hepping, K., Weijers, I., & Rap, S.E. (2011). Aanwezigheid ouders bij de jeugdstrafzitting. *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht*, 33, 118-121.
- Hillian, D., & Reitsma-Street, M. (2003). Parents and youth justice. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 45, 19-41.
- Holden, G. W. (2009). *Parenting: A Dynamic Perspective*. Dallas, Texas: Sage Publications Inc.
- Liefaard, T., Rap, S. E. & Weijers, I. (2010). De positie van de jeugdige verdachte in het strafproces. *Strafblad*, 4, 282-295.
- Murphy, K., & Tyler, T. R. (2008). Procedural justice and compliance behaviour: The mediating role of emotions. *European Journal of Social Psychology*, 38, 652-668. doi:10.1002/ejsp.502
- Openbaar Ministerie (n.d.). Wat is een TRIP-zitting? Op 24 maart 2014 geraadpleegd van http://www.om.nl/vast_menu_blok/contact/vraag_en_antwoord/u_krijgt_eenstaf/@158961/trip-zitting/
- Osher, T., & Hunt, P. (2002). *Involving families of youth who are in contact with the*

- juvenile justice system. Research and Program Brief.* Washington, DC: National Center for Mental Health and Juvenile Justice.
- Peterson-Badali, M., Care, S., & Broeking, J. (2007). Young people's perceptions and experiences of the lawyer client relationship. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice, 51*, 375-401.
- Peterson-Badali, M., & Broeking, J. (2009). Parental involvement in the youth justice system: A view from the trenches. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice, 51*, 255–270. doi:10.3138/cjccj.51.2.255
- Peterson-Badali, M., & Broeking, J. (2010). Parental involvement in the youth justice system: Rhetoric and reality. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice, 52*, 1-27. doi:10.3138/cjccj.52.1.1
- Pierce, C. S., & Brodsky, S. L. (2002). Trust and understanding in the attorney-juvenile relationship. *Behavioral Sciences and the Law, 20*, 89-107. doi:10.1002/bsl.478
- Rap, S. (2013). *The participation of juvenile defendants in the youth court. A comparative study of juvenile justice procedures in Europe* (Proefschrift, Universiteit Utrecht, Nederland).
- Rap, S., & Weijers, I. (2011). *De jeugdstrafzitting: een pedagogisch perspectief. De communicatie tussen jeugdrechter en jeugdige verdachte.* Den Haag, Nederland: Sdu Uitgevers.
- Rap, S., & Weijers, I. (2013). The role of the lawyer and parents in the youth court: A pedagogical perspective. *International Association of Youth and Family Judges and Magistrates Chronicle, 1*, 1-90.
- Saywitz, K., Camparo, L. B., & Romanoff, A. (2010). Interviewing children in custody cases: Implications of research and policy for practice. *Behavioral Sciences and the Law, 28*, 542-562. doi:10.1002/bsl.945
- Sprott, J. B., & Greene, C. (2010). Trust and confidence in the courts. Does the quality of treatment young offenders receive affect their views of the courts? *Crime and Delinquency, 56*, 269-289. doi:10.1177/0011128707308176
- Steinberg, L. (2009). Adolescent development and juvenile justice. *Annual Review of*

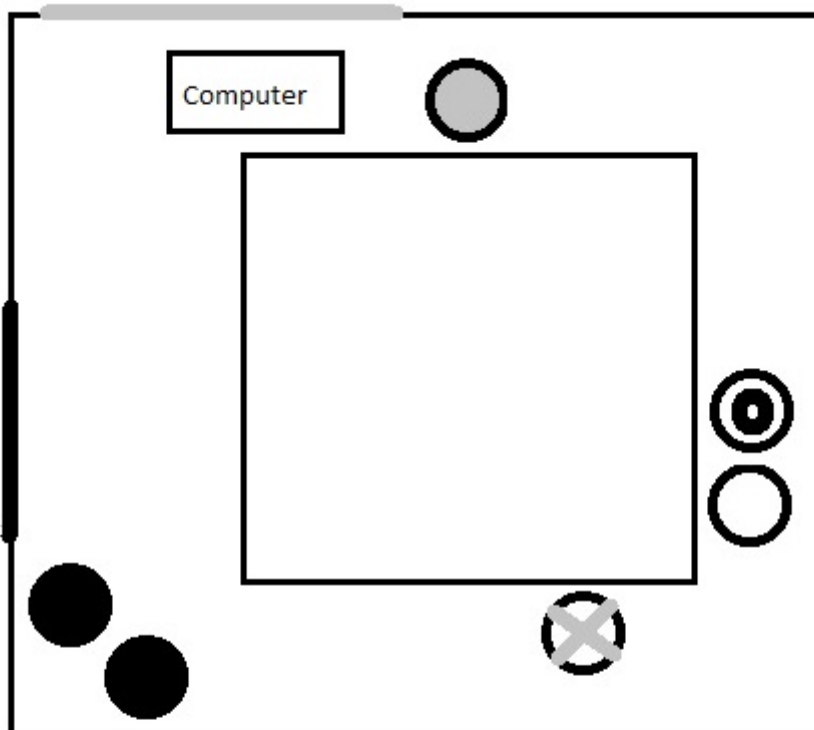
- Clinical Psychology*, 5, 459–85. doi:10.1146/annurev.clinpsy.032408.153603
- Tijmstra, J., & Boeije, H. (2011). *Wetenschapsfilosofie in de context van de sociale wetenschappen*. Den Haag: Boom Lemma.
- Tyler, T. R. (2009). Procedural justice, identity and deference to the law: What shapes rule-following in a period of transition? *Australian Journal of Psychology*, 61, 32-39. doi:10.1080/00049530802607639
- Tyler, T. R., & Blader, S. L. (2003). The group engagement model: Procedural justice, social identity, and cooperative behavior. *Personality and Social Psychology Review*, 7, 349–361. doi:10.1207/S15327957PSPR0704_07
- UN, Committee on the Rights of the Child (2007). *CRC General Comment No. 10 (2007): Children's Rights in Juvenile Justice*, CRC/C/GC/10, verkregen op 19 maart, 2014, via <http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.10.pdf>
- UN, Committee on the Rights of the Child (2009). *CRC General Comment No. 12 (2009): The right of the child to be heard*, CRC/C/GC/12, verkregen op 19 maart, 2014, via <http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-GC-12.pdf>
- UN, General Assembly (1985). *United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ("The Beijing Rules") : resolution / adopted by the General Assembly, A/RES/40/33*, verkregen op 19 maart, 2014, via <http://www.un.org/documents/ga/res/40/a40r033.htm>
- UN, General Assembly (1989). *Convention on the Rights of the Child, A/RES/44/25*, verkregen op 19 maart, 2014, via <http://www.un.org/documents/ga/res/44/a44r025.htm>
- Van Ham, J., Van Der Kaaij, I. E. C., Prop, L. J. C., & Ridder, C. (2010). *De pedagogische communicatie tijdens de jeugdstrafzitting* (Bachelorthesis, Universiteit Utrecht, Nederland). Geraadpleegd op <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/179731>
- Varma, K. N. (2007). Parental involvement in youth court. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 49, 231-260.
doi:10.3138/9565-1823-66UT507K

- Weijers, I. (2004). Requirements for communication in the courtroom: A comparative perspective on the youth court of England/Wales and The Netherlands. *Youth Justice, 4*, 22-31. doi:10.1177/147322540400400103
- Weijers, I. (2008a). Grondslagen van jeugdstrafrecht. in: I. Weijers & F. Imkamp (Eds.), *Jeugdstrafrecht in internationaal perspectief* (pp. 31-52). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Weijers, I. (2008b). De Leeftijdsgrenzen. in: I. Weijers & F. Imkamp (Eds.), *Jeugdstrafrecht in internationaal perspectief* (pp. 153-168). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Weijers, I. (2008c). Het verhoor van minderjarige verdachten. In I. Weijers en F. Imkamp (red.), *Jeugdstrafrecht. In internationaal perspectief* (pp. 315-324). Den Haag, Nederland: Boom Juridische Uitgevers.
- Weijers, I. (2008d). De pedagogische opgaven van de jeugdstrafzitting. In I. Weijers en F. Imkamp (red.), *Jeugdstrafrecht. In internationaal perspectief* (pp. 315-324). Den Haag, Nederland: Boom Juridische Uitgevers.
- Weijers, I., & Rap, S. (2008). Een landenvergelijking. In I. Weijers & F. Imkamp (Eds.), *Jeugdstrafrecht: In internationaal perspectief*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Woolard, J., Fried, C., & Reppucci, N. (2001). Toward an expanded definition of adolescent competence in legal situations. In R. Roesch, R. Corrado, & R. Dempster (Eds.), *Psychology in the courts: International advances in knowledge*, 21–40. London: Routledge.
- Woolard, J. L., Harvell, S., & Graham, S. (2008). Anticipatory justice among adolescents: Age and racial/ethnic differences in perceived unfairness of the justice system. *Behavioral Sciences and the Law, 26*, 207-226. doi:10.1002/bsl.805

Bijlage (1)

Plattegrond Breda

Breda

De Observatoren

De Parketsecretaris

De Raadsman

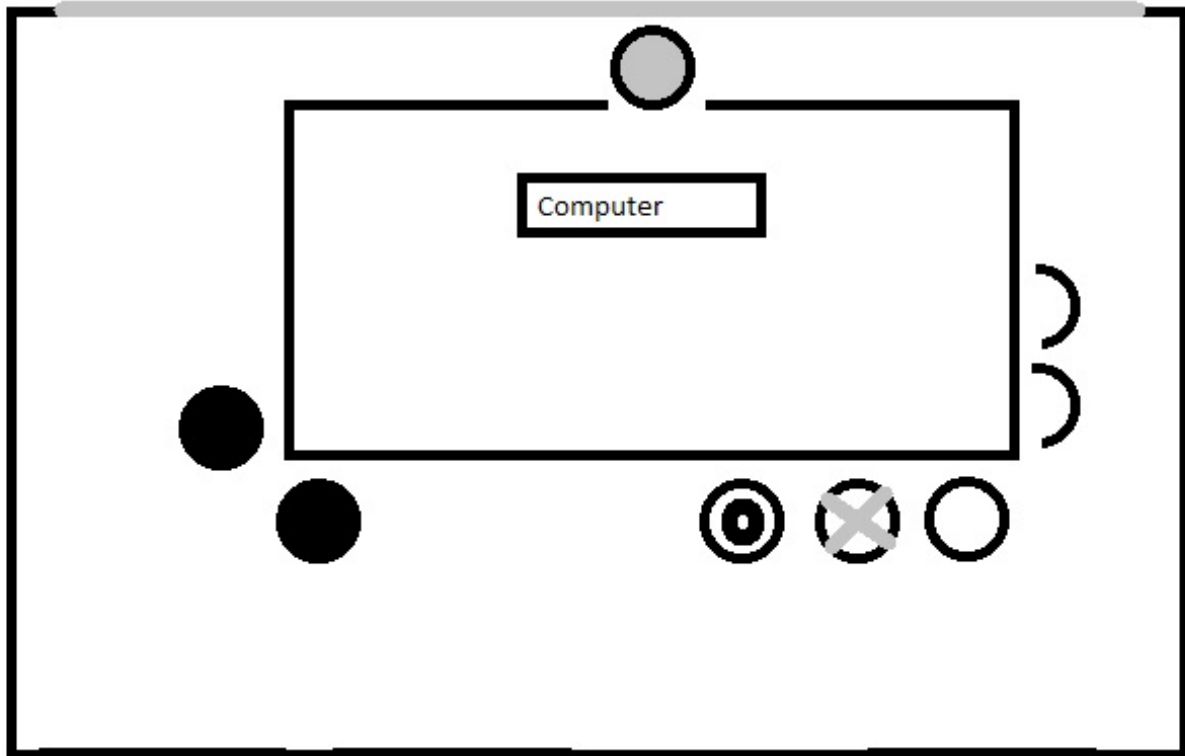
De Jeugdige

De Ouder

Plattegrond Vlissingen

Vlissingen

- De Observatoren
- De Parketsecretaris
- De Raadsman
- De Jeugdige
- De Ouder

Bijlage (2)

Observatielijst TRIP-zitting		Nr.:
<i>Algemeen</i>		
Observator:		Arrondissement:
Datum:		Locatie:
Start:	Eind:	Parketsecretaris:
Bijzonderheden (ruis):		
Beschrijving setting:		
<ul style="list-style-type: none"> - Plaats jeugdige verdachte: - Plaats parketsecretaris: - Plaats ouders - Plaats overige aanwezige(n) 		
<i>Gegevens – jeugdige verdachte</i>		
Leeftijd:	Geslacht: M / V	Etniciteit:
Ontkennende verdachte: JA / NEE / DEEL		First Offender: JA / NEE / ONBEKEND
Delictsomschrijving:		
Rapport Raad van de Kinderbescherming:		
<i>Aanwezigen</i>		
	Aanwezig	Reden voor afwezigheid
Parketsecretaris		
Jeugdige verdachte		

Raadsman		
Ouders / verzorgers	Vader	
	Moeder	
	Anders:	
Overige familieleden	Broer / Zus	
	Opa / Oma	
	Oom / Tante	
	Anders:	
Overige aanwezigen		
Tolk		
Uitleg – door parketsecretaris		
Voorstellen van aanwezigen: JA / NEE / Gedeeltelijk		
Uitleg rol/functie aanwezigen: JA / NEE / Gedeeltelijk		

Uitleg verloop zitting: JA / NEE / Gedeeltelijk		
Begrip – jeugdige verdachte		
	Parketsecretaris	Raadsman
Tempo (laag – hoog)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Volume (zacht – hard)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Articulatie (onduidelijk – overdreven)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Intonatie (vriendelijk – streng)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Moeilijkheidsgraad (te makkelijk – te moeilijk)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Gebruik van jargon (niet – veel)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Gebruik van afkortingen (niet – veel)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Verduidelijking (niet – veel)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Begrip verdachte toetsen (niet – vaak)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Inhoud – Communicatie met jeugdige verdachte		
- Maakt de jeugdige verdachte gebruik van zwijgrecht: JA / NEE / Gedeeltelijk		
	Parketsecretaris	Notities
Bespreking delict	1 2 3 4 5	
Bespreking persoonlijke omstandigheden:		
• Thuissituatie	1 2 3 4 5	
• School / opleiding	1 2 3 4 5	

• Vrijtijdsbesteding	1 2 3 4 5	
• Vrienden	1 2 3 4 5	
• Toekomstplannen verdachte	1 2 3 4 5	
Gesprekstechnieken:		
• Interesse tonen in verhaal	1 2 3 4 5	
• Doorvragen	1 2 3 4 5	
• Open vragen stellen	1 2 3 4 5	
• Begrip tonen	1 2 3 4 5	
• Complimenteren	1 2 3 4 5	
• Aanmoedigen	1 2 3 4 5	
Houding:	Verdachte	
• Nerveus	1 2 3 4 5	
• Boos / Frustratie	1 2 3 4 5	
• Laconiek / Onverschillig	1 2 3 4 5	
• Verlegen	1 2 3 4 5	
• Spraakzaam	1 2 3 4 5	
Inhoud – Communicatie met ouders		
<p>- Moment aan het woord komen:</p> <p>- Hoe lang aan het woord +/-:</p> <p>- Wat vertellen ouders:</p>		
	Parketsecretaris	Notities
Bespreking delict	1 2 3 4 5	
Bespreking persoonlijke omstandigheden:		
• Thuissituatie	1 2 3 4 5	

• School / opleiding	1 2 3 4 5	
• Vrijtijdsbesteding	1 2 3 4 5	
• Vrienden	1 2 3 4 5	
• Toekomstplannen verdachte	1 2 3 4 5	
Gesprekstechnieken:		
• Interesse tonen in verhaal	1 2 3 4 5	
• Doorvragen	1 2 3 4 5	
• Open vragen stellen	1 2 3 4 5	
• Begrip tonen	1 2 3 4 5	
• Complimenteren	1 2 3 4 5	
• Aanmoedigen	1 2 3 4 5	
Houding:	Ouders	
• Nerveus	1 2 3 4 5	
• Boos / Frustratie	1 2 3 4 5	
• Laconiek / Onverschillig	1 2 3 4 5	
• Verlegen	1 2 3 4 5	
• Spraakzaam	1 2 3 4 5	
<i>Rol advocaat</i>		
<ul style="list-style-type: none"> - Moment aan het woord komen: - Hoe lang aan het woord +/-: - Inhoud pleidooi 		
<i>Appel op moreel besef verdachte</i>		
<ul style="list-style-type: none"> - Moment van appel: 		

	Rechter	Raadsman	Ouders	Notities
• Beroep op schuldgevoel	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
• Beroep op verantwoordelijkheid	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
• Beroep spijtgevoelens	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
• Beroep op empathie (t.o.v. slachtoffer)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
• Beroep op gevolgen slachtoffer	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
• Beroep op schaamte	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
Verhaal jeugdige over moreel besef (uit zichzelf?):				
Afdoening				
- Voorstel afdoening:				
- Uitleg bij keuze voor sanctie(s): JA / NEE / Gedeeltelijk				
- Uitleg omtrent inhoud sanctie(s): JA / NEE / Gedeeltelijk				
- Uitleg consequenties strafblad: JA / NEE / Gedeeltelijk				

Bijlage (3)

Compleet overzicht gebruikte onderdelen observatielijst*Communicatie van de parketsecretaris met de jeugdige verdachte*

Voor de eerste deelvraag is er gekeken naar 'Uitleg door de parketsecretaris' en 'Afdoening'. Bij het onderdeel 'Afdoening' is alleen gekeken naar de 'Uitleg bij keuze voor sanctie(s)' en 'Uitleg omtrent inhoud sanctie(s)'. Al deze items zijn gescoord op een driepuntsschaal. Uit het onderdeel 'Begrip jeugdige' zijn de volgende aspecten gebruikt: gebruik jargon, moeilijkheidsgraad, verduidelijking en begrip verdachte toetsen. Uit het onderdeel 'Gesprekstechnieken' zijn de aspecten 'doorvragen' en 'open vragen stellen' gebruikt, omdat deze items de jeugdige stimuleeren voldoende aan het woord te zijn (Delfos, 2005). De items van 'Begrip jeugdige' en 'Gesprekstechnieken' zijn gescoord op een vijfpuntsschaal waarbij de nummers corresponderen met de volgende waarden: (1) niet, (2) een beetje, (3) gemiddeld, (4) redelijk vaak en (5) vaak.

Houding van de parketsecretaris

Voor de tweede deelvraag is er gekeken naar het de onderdelen 'Bespreking delict', 'Gesprekstechnieken' en 'Appel op moreel besef verdachte'. Bij 'Gesprekstechnieken' is onderverdeeld in; interesse tonen in verhaal, doorvragen, open vragen stellen, begrip tonen, complimenteren en aanmoedigen. 'Appel op moreel besef verdachte' is onderverdeeld in; beroep op schuldgevoel, beroep op verantwoordelijkheid, beroep op spijtgevoelens, beroep op empathie, beroep op gevolgen slachtoffer en beroep op schaamte. De items van alle onderdelen zijn zijn gescoord op een vijfpuntsschaal waarbij ook hier de nummers corresponderen met de volgende waarden: (1) niet, (2) een beetje, (3) gemiddeld, (4) redelijk vaak en (5) vaak.

Ouderlijke betrokkenheid en participatie van de jeugdige

Voor de derde deelvraag is er gekeken naar de onderdelen 'Communicatie met Ouders' en 'Houding Ouders'. 'Communicatie met Ouders' is onderverdeeld in; het moment dat de ouders aan het woord komen, hoe lang de ouders aan het woord zijn, wat de ouders vertellen. 'Houding Ouders' bestond uit vijf aspecten beoordeeld op een vijfpuntsschaal. De vijf aspecten zijn: nerveus, boos/frustratie, laconiek/onverschillig, verlegen en spraakzaam.

Invloed van de raadsman

Voor de vierde deelvraag is er gekeken naar het onderdeel 'Begrip jeugdige', maar dan de rol van de raadsman. De items zijn gescoord op een vijfpuntsschaal waarbij (1) niet, (2) een beetje, (3) gemiddeld, (4) redelijk vaak en (5) vaak. Bij dit onderdeel is naar alle aspecten gekeken. Daarnaast is er gekeken naar het onderdelen 'Bespreking delict' en 'Rol advocaat'. Het onderdeel 'Rol advocaat' is onderverdeeld in: het moment dat de raadsman aan het woord komt, hoe lang de raadsman aan het woord is en wat de inhoud is van zijn pleidooi.

Alle deelvragen

De onderdelen van alle deelvragen zijn gekoppeld aan de houding van de jeugdige verdachten. 'Houding jeugdige' is onderverdeeld in: nervositeit, boos, onverschilligheid, verlegen en spraakzaam. Al deze items worden gescoord op een vijfpuntsschaal waarbij (1) niet, (2) een beetje, (3) gemiddeld, (4) redelijk vaak en (5) vaak.